نگاه

بازخوانی صنایع دستی از منظر توسعه

حجت‌اله مرادخانی
پژوهشگر صنایع دستی و مدرس دانشگاه

از جمله مفاهیم مهمی که طی چند دهه اخیر در ادبیات توسعه بسیار مورد توجه قرار گرفته، مفهوم شکوفایی انسانی (Human Flourishing) است؛ مفهومی که از رفاه اقتصادی و تأمین نیازهای مادی انسان و بسترهای بهبود معیشت او فراتر رفته و با فاصله‌گرفتن تدریجی از نگاه صرفا اقتصادی به توسعه، بر قابلیت‌ها، آزادی‌های واقعی، کیفیت زندگی و امکان تحقق ظرفیت‌های انسانی تاکید می‌کند. شکوفایی انسانی به بیان وضعیتی می‌پردازد که در آن فرد بتواند قابلیت‌ها و استعدادهای خود را پرورش دهد، از امکان انتخاب و آفرینش برخوردار باشد، زندگی‌اش معنا داشته و بتواند در روابط اجتماعی و فرهنگی خود، مشارکت فعال داشته باشد.

در واقع مفهوم شکوفایی انسانی اساسا ریشه در فلسفه اخلاق داشته و در دهه‌های اخیر با تحول ادبیات توسعه از رشد اقتصادی به سمت توسعه انسانی، معنایی تازه و کاربردی در مطالعات توسعه پیدا کرده است. از منظر این نگرش نوین، توسعه دیگر صرفا به معنای افزایش درآمد یا رشد کمی تولید نیست، بلکه بر گسترش قابلیت‌ها و سرمایه‌های انسانی تأکید دارد؛ به‌گونه‌ای که افراد فرصت بیشتری برای پرورش توانایی‌های خود، انتخاب آگاهانه مسیر زندگی و مشارکت مؤثر و فعال در جامعه پیدا کنند.

از دریچه این دیدگاه، صنایع دستی یکی از عرصه‌هایی است که ظرفیت قابل توجهی برای ایجاد پیوند مؤثر میان رشد اقتصادی و شکوفایی انسانی دارد؛ چراکه صنایع دستی پیش از آنکه یک محصول باشد، در عمل یک فرایند انسانی است که در آن دانش، مهارت، تجربه زیسته، خلاقیت، حافظه فرهنگی و توانایی فردی در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند و در تعامل با هم به یک اثر ملموس تبدیل می‌شوند. در تولید صنعتی، گاهی فاصله بین انسان و محصول خیلی زیاد است و فرد ممکن است فقط بخش محدودی از یک فرایند پیچیده تولید را انجام دهد و عملا ارتباط مستقیمی با محصول نهایی نداشته باشد. اما در بسیاری از رشته‌های صنایع دستی، صنعتگر با تمام یا بخش عمده فرایند خلق محصول درگیر است. او نوع مواد اولیه را خودش انتخاب می‌کند، طرح می‌زند، می‌سازد، ایرادات کار را اصلاح می‌کند و خود مستقیما نتیجه کارش را مشاهده می‌کند. همین ارتباط نزدیک میان انسان، مهارت و محصول در صنایع دستی است که می‌تواند زمینه‌ای مؤثر برای احساس شایستگی، هویت حرفه‌ای و رضایت از کار برای فعالانش ایجاد کند؛ چیزی که در ادبیات توسعه از آن به عنوان شکوفایی انسانی یاد می‌شود.

وقتی از این نظر صنایع دستی را بیشتر مورد تأمل قرار دهیم، دیگر این عرصه فقط اشتغال‌زا یا تولید فرهنگی نیست، بلکه می‌تواند قابلیت انسانی را ایجاد کرده و توسعه دهد. فردی که مهارتی در یک رشته صنایع دستی می‌آموزد، در طول زمان از دانش و تجربه بیشتری برخوردار می‌شود، امکان خلق آثار جدید پیدا می‌کند و می‌تواند بخشی از هویت حرفه‌ای و اجتماعی خود را بر پایه آن شکل دهد. این فرایند با مفهوم شکوفایی انسانی ارتباط مستقیم دارد؛ زیرا انسان طی فعالیت صنایع دستی صرفا صاحب یک شغل نمی‌شود، بلکه در مسیر آن توانایی‌های جدیدی کسب کرده و ظرفیت‌های خود را توسعه می‌دهد. مقوله بسیار مهم و بنیادی که در چند دهه اخیر در مدیریت کلان صنایع دستی ایران و در قوانین و اسناد بالادستی تقریبا مغفول مانده و در نتیجه آن به مرور جامعه ایران از این پتانسیل بالای صنایع دستی به‌ویژه در مناطق کمتر توسعه‌یافته برای شکوفایی اجتماعی شهروندان محروم مانده است.

اهمیت این موضوع زمانی بیشتر آشکار می‌شود که صنایع دستی را در بستر جامعه بررسی کنیم. بسیاری از مهارت‌های صنایع دستی در خلأ شکل نگرفته‌اند؛ آنها محصول تجربه تاریخی جامعه ما هستند و از طریق خانواده، شیوه استاد و شاگردی، گروه‌های محلی و نسل‌های مختلف منتقل شده‌اند. بنابراین، آموزش یک مهارت صنایع دستی فقط انتقال یک تکنیک نیست، بلکه انتقال بخشی از دانش، حافظه و هویت فرهنگی ماست.

در اینجاست که صنایع دستی از سطح فعالیت فردی به سطح سرمایه اجتماعی ارتقا پیدا می‌کند. وقتی افراد برای یادگیری، تولید، آموزش، عرضه و فروش محصولات خود با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند، شبکه‌هایی از اعتماد، همکاری و تبادل دانش شکل می‌گیرد. این روابط می‌توانند به تقویت پیوندهای اجتماعی و افزایش مشارکت افراد در جامعه کمک کنند و به مرور بستر پایداری ایجاد می‌شود تا در آن توسعه فردی و توسعه اجتماعی به یکدیگر متصل شوند.

این ارتباط به‌ویژه در جوامع محلی مهم است؛ چراکه صنایع دستی می‌توانند امکان ماندگاری مهارت و اشتغال را در یک منطقه افزایش دهد و بخشی از دانش و هویت محلی را حفاظت کند. هنگامی که یک جوان به‌جای ترک منطقه برای یافتن شغل، امکان یادگیری و توسعه یک حرفه بومی را پیدا می‌کند، مسئله دیگر فقط ایجاد یک شغل نیست، بلکه حفظ بخشی از ظرفیت انسانی و اجتماعی آن جامعه محلی مطرح می‌شود. از این منظر، صنایع دستی با تقویت احساس تعلق، هویت محلی و مشارکت اقتصادی، در پایداری اجتماعی جوامع و رشد شکوفایی انسانی تأثیر مستقیمی خواهد داشت. بر همین اساس است که کشورهای توسعه‌یافته‌ای مانند ژاپن نیز برنامه‌های ملی برای حفاظت از هنرهای سنتی و صنایع دستی خود دارند و این کشور سال‌هاست در قالب نظام گنجینه‌های زنده ملی (Living National Treasures) در حفاظت از میراث هنری خود می‌کوشد تا از رهگذر آن در کنار حفاظت از میراث فرهنگی ناملموس خود، بستری کارآمد برای تحقق شکوفایی انسانی در جامعه ایجاد کند.

در کشور ما نیز ضروری است نگرش تک‌ساحتی و محدود نسبت به صنایع دستی اصلاح شود و ابعاد سازنده انسانی و اجتماعی آن بیشتر شناخته شده و مورد توجه قرار گیرد. نگرشی که باور داشته باشد ارزش یک محصول صنایع دستی و یک اثر دست‌ساز فقط در ماده، زیبایی، کاربرد یا قیمت آن خلاصه نمی‌شود، بلکه بخشی از ارزش آن در وجود انسانی است که آن را ساخته؛ دانشی که در آن به کار رفته، تجربه‌ای که از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و رابطه‌ای که میان فرد و جامعه برقرار کرده است. این هنرصنعت کهن در سرزمین ما همواره یکی از مسیرهای اصلی پیوند شکوفایی انسان با توسعه اجتماعی بوده؛ مسیری که در آن توسعه، پیش از آنکه درباره افزایش کمی تولید باشد، درباره افزایش ظرفیت انسان برای آفرینش، مشارکت و ساختن یک زندگی معنادار بوده است. چیزی که امروز به دلیل عدم درک درست قابلیت‌های صنایع دستی، در جامعه ایران مغفول مانده و شاید متأثر از این غفلت شاهد رشد افسارگسیخته عارضه‌ها و چالش‌های روحی و ذهنی شهروندان ایران در اشکال مختلفی هستیم.

بهزاد رئیسیان، کارشناس ارزیابی اثرات محیط‌زیستی از ضعف‌های بررسی پروژه‌های بزرگ می‌گوید

هورالعظیم در آزمون «سهراب»

زینب رحیمی: صدور مجوز زیست‌محیطی برای میدان نفتی سهراب در استان خوزستان و در مخزن یک تالاب هورالعظیم، انتقادهای بسیای را متوجه سازمان حفاظت محیط زیست کرده است. گروهی از فعالان محیط زیست در هفته‌های گذشته با ابراز نارضایتی از صدور مجوز توسعه و بهره‌برداری از میدان نفتی سهراب، خواستار لغو این مجوز شدند. آلوده‌شدن تالاب هورالعظیم، خشک‌شدن تنها بخش زنده این تالاب و تخریب اکوسیستم، بخشی از نگرانی محیط‌زیستی‌هاست. طبق قوانین ایران، معمولا در پروژه‌های بزرگ‌مقیاس، مجریان طرح موظف هستند قبل از درخواست مجوز محیط‌زیستی، «گزارش ارزیابی ریسک زیست‌محیطی پروژه» را تهیه کرده و در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست برای بررسی و نظردهی قرار دهند. در ایران، گزارش‌های ارزیابی زیست‌محیطی حواشی بسیاری دارد. این اسناد با اینکه محرمانه نیستند، در اختیار عموم قرار نمی‌گیرند و معمولا سازمان حفاظت محیط زیست از انتشار آن خودداری کرده و حتی از ارسال آن برای پژوهشگران و روزنامه‌نگاران نیز اجتناب می‌کند. مجریان و سرمایه‌گذاران پروژه‌ها نیز به طرق اولی از در اختیار گذاشتن گزارش ارزیابی زیست‌محیطی طرح خود جلوگیری کرده و معمولا سعی می‌کنند مراتب اداری تا مرحله دریافت مجوز را در خفا و پنهان از رسانه‌ها پیش ببرند.

عکس: مهر

انتقاد به روند تهیه گزارش ارزیابی محیط‌زیستی در ایران

حاشیه دیگر درباره گزارش‌های ارزیابی زیست‌محیطی، کیفیت پایین علمی آنهاست. در گزارش پیش‌رو، در گفت‌وگو با بهزاد رئیسیان، کارشناس ارزیابی اثرات محیط‌زیستی، به همین مورد پرداخته شده است. او با تشریح اثرات زیست‌محیطی میدان نفتی سهراب، روند بررسی گزارش‌های ارزیابی و مطالعات کارشناسی برای کاهش نگرانی جامعه را توضیح می‌دهد. او در این گفت‌وگو به سیر تهیه گزارش‌های ارزیابی پروژه‌ها در ایران انتقاد کرده و می‌گوید نظام ارزیابی زیست‌محیطی در ایران، ایرادهایی جدی و بنیادین دارد.

کارکرد گزارش ارزیابی محیط زیستی

رئیسیان در ابتدای گفت‌وگوی تفصیلی با «شرق»، درباره کارکرد اصلی گزارش ارزیابی محیط‌زیستی پروژه‌های توسعه‌ای توضیح می‌دهد: «گزارش ارزیابی محیط‌زیستی ممکن است به این نتیجه برسد که پروژه نباید اجرا شود؛ زیرا آثار آن بسیار زیاد و غیرقابل اصلاح است. یا ممکن است نتیجه بگیرد آثار پروژه با اجرای اقدامات کاهشی و اصلاحی، با در نظر گرفتن همه شرایط (شامل ظرفیت‌های نظارت و مدیریت و تکنولوژی موجود و...) قابل مدیریت و کنترل است و بنابراین امکان اجرای پروژه وجود دارد». او در ادامه با اشاره اینکه بازبینی هر گزارش ارزیابی با دو رویکرد کلی رویه‌ای یا شکلی (Procedural) و محتوایی یا ماهوی (Substantial /Substantive) امکان‌پذیر است، می‌گوید: «در بازبینی هر گزارش ارزیابی زیست‌محیطی، باید ابتدا مشخص شود در درجه اول آیا مطالعات با «الزامات» انطباق دارد؟ بلافاصله بعد از آن، باید به این پرداخت که آیا گزارش از کفایت لازم برای دفاع از تصمیمی که قرار است بر مبنای آن اتخاذ شود، برخوردار است یا خیر؟ یعنی فارغ از اینکه نتیجه گزارش چه باشد، در بازبینی گزارش ارزیابی هر پروژه باید سنجیده شود آیا نتیجه‌گیری گزارش درست است یا نه؟ آیا اطلاعات کافی برای رسیدن به آن وجود دارد؟ و آیا ادله‌های علمی ارائه‌شده به اندازه کافی قوی و قابل استناد هستند یا خیر؟». رئیسیان با بیان اینکه بازبینی اولیه گزارش‌های ارزیابی محیط‌زیستی بیشتر جنبه شکلی دارد، ادامه می‌دهد: «در بازبینی ماهوی است که محتوای گزارش ارزیابی زیست‌محیطی بررسی می‌شود و حتی ممکن است در مواردی که درباره بخشی از گزارش تردید جدی وجود دارد، داده‌ها به‌طور مستقل مطالعه و بررسی شوند؛ حتی ممکن است نیاز به تکرار عملیات میدانی و راستی‌آزمایی داده‌های موجود در گزارش ارزیابی زیست‌محیطی وجود داشته باشد. هرچند چنین سطحی از بررسی معمولا به ندرت اتفاق می‌افتد».

گزارش «سهراب» خوب نیست

این کارشناس ارزیابی زیست‌محیطی با اشاره به سابقه فعالیت خود در بررسی گزارش‌های ارزیابی، درباره گزارش ارزیابی میدان سهراب می‌گوید: «این گزارش از نظر من گزارش بسیار ضعیفی است. اما صرفا گفتن اینکه گزارش سهراب افتضاح است، مسئله‌ای را حل نمی‌کند؛ زیرا این گزارش چندان بدتر از بسیاری از گزارش‌های ارزیابی دیگری که در کشور تهیه و تصویب یا رد شده‌اند، نیست». او با اشاره به قدمت نظام ارزیابی زیست‌محیطی در ایران توضیح می‌دهد: «نظام ارزیابی محیط‌زیستی در ایران حدود ۲۸ سال قدمت دارد. نخستین قانون در سال ۱۳۷۳ مصوب و آیین‌نامه اجرائی آن در سال ۱۳۷۶ نوشته و اجرای آن آغاز شد. در کنار آن، دست‌کم سه دهه است که رشته ارزیابی زیست‌محیطی در دانشگاه‌های ایران آموزش داده می‌شود. بنابراین نمی‌توان از سیستمی که حدود ۳۰ سال به این شکل معیوب فعالیت کرده است، انتظار داشت ناگهان یک گزارش کاملا متفاوت و استاندارد تولید کند».

اشکالات بنیادین در نظام ارزیابی محیط زیستی

رئیسیان با تأکید بر اینکه کل نظام ارزیابی زیست‌محیطی در ایران اشکالات بنیادین دارد و با یک گزارش نمی‌توان آن را اصلاح کرد، می‌گوید: «اگر بخواهیم کیفیت یک گزارش را ردیابی کنیم، باید به آموزش دانشگاهی، کسانی که این سیستم را طراحی کرده‌اند و تمام فرایندی که طی این سال‌ها شکل گرفته است، برگردیم. از سیستمی که ۳۰ سال به شکل غلط کار کرده، نمی‌توان انتظار داشت همه گزارش‌های خروجی آن درست باشند». او با اشاره به ضعیف‌بودن گزارش ارزیابی زیست‌محیطی میدان نفتی سهراب، مشابه بسیاری از پروژه‌های دیگر، تأکید می‌کند: «اگر امروز بخواهیم درباره مجوز میدان سهراب تصمیم بگیریم، نمی‌توانیم به‌سادگی تاریخ چهارساله بررسی آن را کنار بگذاریم و فرایند را از ابتدا شروع کنیم. این گزارش در سال ۱۴۰۰ به سازمان محیط زیست ارائه شده و سازمان نیز در مقطعی فهرستی از ایرادها را به مشاور اعلام کرده است. وقتی این کامنت‌ها را بررسی می‌کنیم، حتی در مواردی این پرسش مطرح می‌شود که چرا همان زمان اصلاحات لازم انجام نشده است؟ این موارد بیانگر این است که بررسی گزارش سهراب به شکل قوی در سازمان محیط زیست انجام نشده است؛ چون بررسی توسط همان کارشناسانی که در نظام معیوب ارزیابی زیست‌محیطی در ایران تعلیم دیده‌اند، صورت گرفته است. بنابراین ایراد هم در گزارش ارزیابی تهیه‌شده است و هم در سیستم کارشناسی‌ای که قرار بوده گزارش را مطالعه کرده و اشکالات آن را استخراج کند».

ایراد اصلی، پاسخ‌ندادن به سؤال اصلی است

رئیسیان درباره اشکالات محتوایی گزارش ارزیابی سهراب می‌گوید: «مهم‌ترین ایراد این است که گزارش به شکل روشن به پرسش‌های کلیدی پاسخ نمی‌دهد. در تعریف پروژه، اطلاعات زیادی ارائه شده، اما مسائل کلیدی به‌صورت روشن مشخص و آثار کلیدی به‌صراحت بیان نشده‌اند و مشخص نیست برخی از آنها دقیقا از کجا آمده‌اند. اقدامات کاهش اثرات زیست‌محیطی نیز بدون رعایت سلسله‌مراتب کاهش اثرات ارائه شده و گزارش از نظر سیستماتیک نمی‌تواند به پرسش اصلی پاسخ دهد». او با پیش‌کشیدن مفهوم «اثر معنادار زیست‌محیطی»، می‌گوید: «مسئله اصلی هر گزارش ارزیابی این است که آیا پروژه می‌تواند آثار معنادار و تعیین‌کننده (significant) ایجاد کند و آیا این آثار را می‌توان تا سطح قابل قبول کاهش داد، به‌گونه‌ای که بتوان با یک نبود قطعیت قابل قبول، جامعه را نسبت به آن مطمئن کرد یا خیر؟».

دغدغه‌های شهروندان چه زمانی در پروژه‌ها لحاظ می‌شود؟

به گفته رئیسیان، مسئله هر گزارش ارزیابی، «پیش» از تهیه گزارش آغاز می‌شود. بنابراین شرح خدمات گزارش باید حاصل یک فرایند «اسکوپینگ» باشد، در حالی که چنین فرایندی در نظام ارزیابی ایران به رسمیت شناخته نشده است. اسکوپینگ در ترجمه تحت‌اللفظی، تعیین دامنه و محدوده ترجمه شده است یا برخی آن را حیطه‌یابی ترجمه کرده‌اند. با این حال، بنا بر گفته رئیسیان، هنوز کلمه دقیقی برای بیان روشن و جامع این مفهوم در زبان فارسی معین نشده است. اما در توضیح اسکوپینگ باید گفت یک مجموعه مطالعه کلی و نسبتا سریع درباره پروژه توسعه‌ای مدنظر است که بعدا پایه گزارش ارزیابی زیست‌محیطی قرار می‌گیرد. در این مرحله است که باید همه نگرانی‌های اجتماعی و محیط‌زیستی را شناسایی کرد تا در گزارش ارزیابی زیست‌محیطی به آنها پاسخ داده شود. او همچنین با بیان این نکته که در نظام ارزیابی زیست‌محیطی در ایران به رسمیت شناختن حق مردم و جلب مشارکت اجتماعی به شکل واقعی وجود ندارد، می‌گوید: «حتی جلسات عمومی که برگزار می‌شود، باید از مرحله اسکوپینگ آغاز شود تا دغدغه‌ها و پرسش‌های مردم از همان ابتدا وارد فرایند ارزیابی شود».

۴ مسئله کلیدی میدان نفتی سهراب

این کارشناس ارزیابی زیست‌محیطی درباره مهم‌ترین آثار احتمالی پروژه سهراب با اشاره به اینکه اگر بخواهیم پروژه میدان نفتی سهراب را به‌طور خاص بررسی کنیم، چهار مسئله اصلی تعیین‌کننده (بالقوه معنادار) وجود دارد، توضیح می‌دهد: «نخست، تخریب و اشغال فیزیکی سطح تالاب است. دوم، احتمال تأثیرگذاری این اشغال فیزیکی بر رژیم هیدرولوژیک تالاب و تغییر جریان آب و در نتیجه خشک‌شدن بخش‌هایی از تالاب یا تسریع روند خشک‌شدن آن است». او سومین مسئله را احتمال نشت و ریزش نفت، گل حفاری، آب همراه نفت و هرگونه آلودگی ناشی از حوادث یا نشت آلودگی از تأسیسات و... دانسته و می‌گوید: «این مسئله بسیار مهم و تعیین‌کننده است، اما در عین حال در صورت طراحی و اجرای درست، می‌توان آن را مدیریت کرد و در نقاط مختلف دنیا برای آن سازوکار وجود دارد که در ایران هم دور از دسترس نیست». رئیسیان چهارمین مسئله را تعارض پروژه میدان نفتی سهراب با جامعه محلی عنوان کرده و ادامه می‌دهد: «مجموعه گسترده آثار و پیامدهای اجتماعی مانند اشغال اراضی، ورود نیروی کار، تغییر فرصت‌های شغلی، تأثیر بر معیشت و اقتصاد محلی، تغییر بافت فرهنگی و اجتماعی و افزایش جمعیت و شلوغی منطقه و بسیاری موارد دیگر همگی می‌توانند از آثار اجتماعی پروژه نفتی سهراب باشند». او تأکید می‌کند: «این چهار موضوع باید به‌صورت محتوایی بررسی شوند و مشخص شود آیا قابل مدیریت هستند و تا چه میزان باید نسبت به آنها نگران بود».

اشغال فیزیکی سهراب به‌تنهایی مسئله تعیین‌کننده‌ای نیست

رئیسیان درباره سطح اشغال پروژه سهراب و تخریب تالاب هورالعظیم می‌گوید: «در شرایط کنونی ایران، با توجه به اینکه دست‌کم چهارپنجم بخش ایرانی تالاب هورالعظیم بر اثر فعالیت‌های مختلف، از فعالیت‌های کشاورزی و نظامی گرفته تا برداشت آب در بالادست و سایر عوامل ازجمله نفت، خشک شده است، اشغال سطحی که پروژه سهراب انجام می‌دهد، در مقایسه با این وضعیت بسیار ناچیز است و اگر قرار باشد یک‌دهم درصد از سطح باقی‌مانده را اشغال کند، نمی‌توان صرفا بر اساس عدد سطح اشغال گفت که این مسئله به‌تنهایی اثر تعیین‌کننده‌ای دارد. البته این به معنای نادیده‌گرفتن اثر کلی پروژه نیست، بلکه ارزیابی باید بر مبنای اهمیت واقعی تالاب هورالعظیم انجام شود».

علمی حرف بزنیم

این کارشناس ارزیابی محیط‌زیستی در عین حال می‌گوید: «اینکه بخش بزرگی از هورالعظیم خشک شده، به این معنا نیست که بخش باقی‌مانده اهمیت ندارد؛ برعکس، هرچه بخش بیشتری از یک اکوسیستم از بین رفته باشد، اهمیت و حساسیت نسبت به بخش باقی‌مانده افزایش پیدا می‌کند. اما حساسیت بیشتر نباید به معنای ارائه استدلال‌های نادرست باشد. اگر ادعا می‌شود پروژه سهراب موجب خشک‌شدن تالاب خواهد شد، باید مبنای علمی این ادعا روشن باشد». رئیسیان با بیان اینکه در پروژه‌هایی مانند میدان نفتی سهراب باید به‌جای بیان قطعی نگرانی‌ها، میزان ریسک، احتمال وقوع و شدت اثر براساس شواهد علمی مشخص شود، درباره احتمال تغییر رژیم هیدرولوژیک و جریان آب در مخزن یک تالاب هورالعظیم می‌گوید: «پدیده تغییر نظام هیدرولوژیک تالاب هورالعظیم از نظر فنی ممکن است، اما احتمال آن به فهم و برداشت من بسیار ناچیز است. اگر هم اثر قابل توجهی ایجاد کند، در مقایسه با اقداماتی که تاکنون در بخش‌های مختلف تالاب انجام شده، احتمالا بسیار کوچک خواهد بود».

مردم اعتمادی به شرکت نفت ندارند

این کارشناس ارزیابی زیست‌محیطی در ادامه گفت‌وگو درباره ریسک آلودگی نفتی، با تأکید بر اینکه مسئله نشت و ریزش نفت، گل حفاری، آب همراه نفت و هر نوع نشت از این تأسیسات واقعا یک مسئله مهم و حیاتی است و این موضوع باید به‌طور جدی مدیریت شود، درباره جلب مشارکت مردمی در پروژه سهراب می‌گوید: «براساس جلسه بررسی که چندی پیش درباره میدان نفتی سهراب برگزار شد، مهم‌ترین نگرانی مردمی این است که شرکت نفت وعده‌هایی می‌دهد، اما بعد از دریافت مجوز، نظارت کافی برای اجرای این تعهدات وجود ندارد، یا اینکه قدرت اصلی دست شرکت نفت است و پس از دریافت مجوز، به تعهداتش عمل نمی‌کند».

او این نگرانی مردمی را قابل توجه دانسته و می‌گوید: «این حرف که مردم نسبت به اجرای تعهدات به شرکت ملی نفت اعتماد ندارند، نگرانی نادرستی نیست. بسیاری از پروژه‌ها در کشور، شامل پروژه‌های آزادگان شمالی و جنوبی و یاران در همان محدوده هورالعظیم وجود دارد که در آنها تعهدات اجتماعی و محیط‌زیستی مطرح شده، اما درباره میزان اجرای آنها پرسش‌ها و ابهاماتی وجود دارد».

با وجود این، رئیسیان با تأکید بر اینکه اجرانشدن تعهدات در پروژه‌های قبلی نباید موجب توقف پروژه جدید شود، می‌گوید: «به نظرم راهکار این است که پیش از صدور یا در چارچوب مجوز، عملکرد گذشته پروژه و مجری به‌صورت کامل بررسی شود». او پیشنهاد می‌دهد: «یک ارزیابی مستقل و بی‌طرفانه انجام و مشخص شود تعهدات قبلی شرکت ملی نفت چه بوده، چه میزان از آنها اجرا شده، در چه مواردی تخلف صورت گرفته و چه فاصله‌ای میان تعهدات و عملکرد واقعی وجود داشته است». به گفته او، در صورت اثبات عدم اجرای تعهدات، سازمان محیط زیست می‌تواند صدور یا استمرار مجوز را به اجرای تعهدات قبلی مشروط کند.

باید بررسی مستقل انجام شود

رئیسیان ادامه می‌دهد: «اگر من در موقعیت تصمیم‌گیری درباره سهراب بودم، برای مهم‌ترین نگرانی‌های علمی نیز یک بررسی مستقل کارشناسی انجام می‌دادم تا پاسخ افکار عمومی داده شود. برای مثال با شناختی که از پروژه و تالاب هورالعظیم دارم، احتمال این را که طرح فعلی به خشک‌شدن تالاب منجر شود، بسیار پایین می‌دانم اما این اطمینان باید با یک بررسی علمی قابل استناد به جامعه ارائه شود». رئیسیان درباره حساسیت نسبت به بخش باقی‌مانده تالاب می‌گوید: «اگر گونه‌ای در کشور فقط چند جمعیت محدود داشته باشد، کوچک‌ترین اثر روی آن می‌تواند اهمیت و عوارض زیادی پیدا کند. درباره هورالعظیم نیز وقتی بخش زیادی از تالاب از بین رفته، باید نسبت به بخش باقی‌مانده حساسیت بیشتری داشته باشیم». او ادامه می‌دهد: «برای نمونه، در محدوده هورالعظیم و تالاب‌های اطراف آن، بخش قابل توجهی از جمعیت جهانی اردک مرمری حضور دارد. اگر یک پروژه بتواند حتی بخش کوچکی از زیستگاه یک گونه در معرض خطر را تحت تأثیر قرار دهد، این موضوع می‌تواند به یک نگرانی جدی تبدیل شود». رئیسیان تأکید می‌کند: «درباره میدان نفتی سهراب نمی‌توان صرفا گفت چون بخش زیادی از تالاب هورالعظیم از بین رفته است، این پروژه هم بخش باقی‌مانده را از بین خواهد برد. چنین نتیجه‌ای باید براساس داده و مطالعه اثبات شود».

گزارش کامل را در سایت شرق بخوانید

www.sharghdaily.ir

شرکت سرمایه گذاری و توسعه کیش

آگهی مناقصه عمومی دو مرحله‌ای
شماره ۴۰۵/۲۰/۰۰/۰۹- نوبت دوم

• **مناقصه‌گزار :** شرکت سرمایه گذاری و توسعه کیش (سهام خاص)
• **موضوع مناقصه:** «تعمیر، رفع نواقص، بروزرسانی و نگهداری تأسیسات برقی، مکانیکی و برودتی مرکز همایش‌های بین‌المللی، تالار شهر و مرکز نمایشگاه های بین‌المللی جزیره زیبای کیش «به شرح مندرج در اسناد .
• **مدت بر آورد انجام کار:** ۱۲ ماه شمسی
۱–مبلغ بر آورد اولیه: ۱۰۸،۶۹۷،۰۰۰،۰۰۰ ریال (یکصد و هشت میلیارد و ششصد و نود و هفت میلیون ریال)
• **تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار:** مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار مبلغ تضمین شرکت در فرآیند ارجاع کار ۵،۴۳۴،۸۵۰،۰۰۰ ریال (پنج میلیارد و چهارصد و سی و چهار میلیون و هشتصد و پنجاه هزار ریال) می‌باشد.
• **تاریخ فروش اسناد مناقصه:** از تاریخ درج آگهی (دوشنبه ۱۴۰۵/۰۷/۱۳) در سایت شرکت (idctender.kish.ir) تا ساعت ۱۶ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۲۰
• **آخرین مهلت زمان تحویل اسناد مناقصه:** از تاریخ درج آگهی تا ساعت ۱۶ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۲۷
• **محل‌های فروش اسناد مناقصه و تحویل پاکات:**
• دفتر مرکزی: جزیره کیش- لوپ دیدار- خیابان برج صدف- برج صدف- طبقه سوم – دبیرخانه شرکت سرمایه گذاری و توسعه کیش- تلفن ۷۲-۴۴۴۵۳۲۷۱-۰۷۶
• دفتر تهران: بزرگراه نلسون ماندلا- بالاتر از چهارراه شهید حقانی (جهان کودک)- نبش خیابان کیش- ساختمان منطقه آزاد کیش- شماره ۴۵ - طبقه دوم. تلفن: ۸۸۸۸۰۲۶۰-۸۸۷۷۱۹۰۳-۰۲۱
• سامانه اینترنتی مناقصه‌ها و مزایدات شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه کیش idctender.kish.ir (صرفاً فروش)
• **مبلغ فروش اسناد مناقصه:** ۱۵،۰۰۰،۰۰۰ (پانزده میلیون) ریال وجه نقد که می‌بایست به حساب شماره ۷۲۱۷۱۱۶۲۵۹۶۵۷۱ به شماره شبا IR۰۷۰۶۰۰۷۲۱۷۰۱۱۰۶۲۵۹۶۵۷۰۰۱ نزد بانک قرض‌الحسنه مهر ایران به نام شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه کیش واریز گردد.
• مبلغ خرید اسناد از طریق سامانه اینترنتی شرکت ۱۰،۰۰۰،۰۰۰ (ده میلیون) ریال می‌باشد.
• **نوع سپرده شرکت در مناقصه:** که می‌بایست به یکی از سه روش ذیل ارائه شود:
ارائه ضمانتنامه بانکی بدون هرگونه قید و شرط به نام مناقصه گزار مطابق ضوابط مندرج در اسناد مناقصه با اعتبار سه ماه و قابل تمدید برای سه ماه دیگر
چک بانکی تضمینی به نام شرکت سرمایه گذاری و توسعه کیش
رسید واریز نقدی به حساب شماره ۳۶۰۹۱۱۱۸۵۷۴۴۶۵۰۱ به شماره شبا IR۵۳۰۲۲۰۳۶۰۹۰۱۱۱۸۵۷۴۴۶۵۰۰۱ نزد بانک توسعه تعاون به نام شرکت سرمایه گذاری و توسعه کیش.
• **شرایط موضوع مناقصه:**
پیشنهاددهندگان مطابق اسناد مناقصه مورد ارزیابی فنی- بازرگانی قرار می‌گیرند و ضریب تأثیر فنی ۴۰٪ وحداقل امتیاز قابل قبول برای پذیرفتن پیشنهادات ۶۰ می باشد.
تصویر برابر اصل رتبه‌بندی پیمانکاری از سازمان برنامه و بودجه کشور (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و یا معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری)مناقصه‌گزار باید دارای رتبه ۴ در رشته تأسیسات و تجهیزات باشد.
پیمانکار علاوه بر ارائه گواهینامه صلاحیت پیمانکاری، می‌بایست برگه استعلام ظرفیت مجاز انجام کار و ظرفیت ریالی پیمانکار را از سامانه «ساجار» دریافت نموده و پس از ممهور نمودن، در مجموعه اسناد و مدارک قرارداد ارائه کند.
کلیه پیشنهاددهندگان می‌بایست از محل موضوع مناقصه بازدید نموده و فرم بازدید از محل را به امضاء مسئول مربوطه برسانند. پیشنهاددهندگان می‌توانند به منظور هماهنگی مدیریت فنی و مهندسی و با شماره تماس ۲-۴۴۴۵۳۳۷۱-۰۷۶ (داخلی ۱۷۰) تماس حاصل نمایند. عدم بازدید متقاضیان از محل‌های موضوع مناقصه و عدم تکمیل و ارائه فرم بازدید (فرم شماره ۸) تأیید شده از سوی مناقصه گزار در اسناد مناقصه به منزله حذف از مناقصه خواهد بود.
در صورت عدم ارائه مدارک و مستندات فوق، پیشنهاد دهنده از مناقصه حذف می‌گردد.
در صورت واگذاری مجموعه تالار شهر به بخش خصوصی، مبلغ قرارداد پیمانکار منتخب، پس از اخذ نظریه تکمیلی از کارشناس رسمی دادگستری تعدیل خواهد گردید.
• **سایر شرایط:**
هزینهٔ درج هر دو نوبت آگهی و حق الزحمه کارشناسان رسمی دادگستری به عهده برنده مناقصه می‌باشد.
صرفاً شرکت اشخاص حقوقی در مناقصه آزاد است.
ارائه هرگونه اسناد و مدارک بعد از بازگشایی پاکات «الف» و «ب» تاثیری در ارزیابی نخواهد داشت.
به پیشنهادهای فاقد امضاء، مشروط، مخدوش و پیشنهادهایی که بعد از انقضای مدت مقرر در آگهی واصل شود، مطلقاً ترتیب اثر داده نخواهد شد.
به پیشنهادهای فاقد سپرده، سپرده‌های مخدوش یا کمتر از میزان مقرر، چک شخصی و نظایر آن ترتیب اثر داده نخواهد شد.
حداقل تعداد پیشنهادات واصله در مرحله بازگشایی پاکات «الف» و «ب» سه پیشنهاد و برای پاکات «ج» دو پیشنهاد می باشد.
پاکات «الف» و «ب» در ساعت ۱۰ صبح روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۲۹ در جلسه کمیسیون معاملات در دفتر مرکزی شرکت بازگشایی خواهند شد.
زمان و مکان تشکیل جلسه گشایش پاکات قیمت «ج» در جلسه گشایش پاکات «الف» و «ب» اعلام خواهد شد.
حضور متقاضیان یا نماینده تام‌الاختیار پیشنهاددهندگان در جلسه بازگشایی پاکات «ج» در صورت ارائه معرفی‌نامه کتبی معتبر، مجاز می‌باشد.
مناقصه گزار در رد یا قبول هر یک از پیشنهادات مخیر خواهد بود و ارائه اسناد مناقصه هیچگونه حقی برای پیشنهاد دهندگان ایجاد نخواهد کرد.
سایر اطلاعات و جزئیات در اسناد مناقصه درج گردیده است.
جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۲-۴۴۴۵۳۳۷۱-۰۷۶ تماس یا به سامانه اینترنتی مناقصه‌ها و مزایدات شرکت سرمایه گذاری و توسعه کیش idctender.kish.ir مراجعه فرمایید .

شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه کیش